מעשר בהמה פרק תשיעי בכורות סא.

והא דתניא יקריבו ר' שמעון [א] דאמר מביאין קדשים לבית הפסול.

ותש"ג דשלמים טעונין סמיכה ומעשר אין טעון סמיכה כדתנן במנחות (דף נב.), כיון דמיכה לא מיישבא [ב] ובפרק תמיד נשחט (פסחים דף סב. וסס) אמר כל הזמכים ערל וטמא משלמין קרבנותיהן ליכא לאוקמא בנכור ומעשר דהא כל הזמכים קתמר [ג] וכ"ש שני מזיחים (מיר נז.), נמי תנן שניהם מביאים קרבן על תנאי ובמס' שקלים (דף יח.): נמי תנן [ד] בהמה שנמלאת מירוסלים למגדל עדר זכרים עולות נקבות זבחי שלמים [ה] וטעונה סמיכה ולא משמע דאיירי [ו] בנמלאה בעלים מדקתני עלה בראשונה היו ממשכנין [ז] מוכיחה להבינה נסכים ויורם מביא קרבן אבינו אע"ג שאינו סומך וכ"ש המערובות דכמיב שלמים כההוא שלם ולא כההוא חסר אבל אי לאו קרא היה משלח [ח] ואומר אתם מנודה מהו שישלח קרבנותיו מ"ש כל אותן שניה שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושלחו קרבנותיהן וכ"ש בתרא דמנחות (דף קז.), תנן פירסמו מן הבקר ואיני יודע מה [ט] מביא פר ועגל [י] ובגמ' גבי אשה לנדבה אחד [כ] פר ועגל וכ"ש כל המנחות בלות מלה (שם סב: ושם ד"ה וכן) השולח קרבנותיו ממדבר [ל] היה כהן מניף על ידו מדקתני מניף [מ] בשלמים דאיירי בכבש סמיכה וליכא לאוקמא בקרבן נשים דהא קתני ליה ריש"ל והאשה כהן מניף על ידה בכל הני מתמנע דלא מייתי לסמיכה וקשה דכס' כ"ה (נזיר כח: ושם ד"ה והא) גבי השולח מעלתו אבל הכא גבי מעשר [נ] בעל הבית אם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבינונית אחד מנ' פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה אמרי התם [ס] כיון דאיכא דתרים בעין יפה ואיכא דתרים בעין רעה אמר [ע] להכי אמרתיך הכא טעותא היא אמר [פ] לא איבעי לך למיטעי:

הדרן עלך מעשר בהמה וסליקא לה מסכת בכורות

[א] דתאני יקריבו רבי שמעון היא דאמר מביאין קדשים לבית הפסול והא דתני יומותו ר' יהודה היא דאמר [ב] טעות מעשר תמורה הויא [ג] קסבר ר' יהודה תמורת מעשר מתה וקסבר ר' יהודה תמורת מעשר מתה והתנן אמרו משום ר"מ אילו היה תמורה לא היה קרב מכלל דרבי יהודה סבר קרב וכי תימא ר"מ למאי דסבירא ליה קאמר והתניא אין בין אחד עשר לשלמים אלא שזה עושה קדושה ליקרב וזה אין עושה קדושה ליקרב דברי ר' יהודה קדוש ליקרב הוא דלא [ג] (הוא) עביד הא איהו גופיה קריב ועוד [ד] דתניא [ה] אם מן הבקר לרבות אחד עשר לשלמים יכול שאני מרבה אף התשיעי אמרת וכי הקדש לפנין מקדש או לאחריו מקדש הוי אומר לאחריו מקדש [ו] סתם סיפרא מני רבי יהודה וקתני [ז] מן הבקר לרבות אחד עשר לשלמים אלא תרגמה ר' שמעון ברבי אבא קמיה דר' יוחנן במעשר בזמן הזה עסקינן ומשום תקלה אי הכי מאי איריא תרי אפילו חד נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא חד [ח] דלית ליה פסידא אבל תרי כיון דנפישי פסידא לישהינהו עד דניפול בהו מומא [ט] וליכלינהו קמ"ל איתמר האומר לשלוחו צא ועשר עלי רב פפי משמיה דרבא אמר קרא לתשיעי עשירי קדוש ולאחד עשר עשירי אינו קדוש ורב פפא [י] אמר = אפילו קרא לתשיעי עשירי אינו קדוש דאמר ליה [כ] לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ומאי שנא מהא דתנן [ל] האומר לשלוחו צא ותרום תורם כדעת [מ] בעל הבית אם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבינונית אחד מנ' פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה אמרי התם [נ] כיון דאיכא דתרים בעין יפה ואיכא דתרים בעין רעה אמר [ס] להכי אמרתיך הכא טעותא היא אמר [ע] לא איבעי לך למיטעי:

הדרן עלך מעשר בהמה וסליקא לה מסכת בכורות

[א] אין מביאין קדשים לבית הפסול. שאילו היו קרבנים צריך לאוכלן כמומר שנהנה דצריך להיות מהם מזה ומזה ולינן להיות ומתוך שהקהיים מוטעין הן [ב] אין נאכל אלא להיות שמא לא יהו מצויין אוכלין לאותן מזה ומזה ופיסלו בלינה לאחר שני ימים ולילה אחד והשתא מביא אחד מהם שהוא מעשר לבית הפסול דהא מעשר ודאי אינו צריך הכנסת מזה ומזה להיות מהם הכל נאכל לכל אדם ומצויין לו לאוכלן הרבה ולא ניתי לעולם לידי פסול לינה. כמס' זבחים פ' כל הזבחים שנתערבו (דף פה:) גמרי' פלוגתא דר"ש וחכמים דתנן אשה שנתערבה בשלמים ר"ש אומר שניהם ישחטו בלפון וחכמ' אומרו לו אין מביאים קדשים לבית הפסול: **פטורה הוא.** ותמורת מעשר אינה קריבה אלא מתה: **למאי דס"ל.** דס"ק לדידי דס"ל דתמורת מעשר אינה קריבה [ג] לאו תמורה היא דאילו היה תמורה לא היה קרב: **אין כן אחד עשר.** שקולו מעשר לשלמים דעלמא אלא שזה עושה תמורתו ליקרב שהשלמים עושים תמורה ותמורתן קריבה אבל אחד עשר אין עושה תמורה ליקרב דסבר ר' יהודה דעשות מעשר היא תמורה ואין תמורה עושה תמורה ואלו ליקרב בתרא לא נקט אלא משום דיוקא הא איהו גופיה קרב שלמים: **דתניא אם מן הבקר.** אם זבח שלמים קרבנו מן הבקר וגו': **לפנין.** קדוש [ד] שהוא עצמו קדוש מסתברא דאינו עושה תמורה אלא למאחר שהוא קדוש: **כרגמה.** להא דקתני יומותו: **כזמן הזה.** דלא ס"ל הא דרב הונא דאמר גרים פירקין [ה] דהתירנא לא נהוג מעשר גזירה משום לקוח ויתום ולכאי אין מניחין אותו לרעות עד שיפול בו מום דלמא מלדבהו ולכאי אתי נהו לידי תקלה לידי ניחה ועבודה לו אתי לשומטן בלא מום הלכך כונסן לסיפא דיומתו שם מלאיכה: **מאי איריא תרי.** כי יאלו שנים בעשירי וקראן עשירי: **קרא לתשיעי עשירי קדוש.** דלא מפסיד ליה כלל ואוכלו כמומו: **אינו קדוש.** דכיון דשלמים הוא מפסידין מזה ומזה דמנוי למלך כהנים ומלי ס"ל דלפסידיני לא שייתן שלמים: **ולא נעווי.** והיינו עיוות שלריך לו לסמתין עד שתומם ועוד שאסור לגזוז ולעבוד בה: **פיחת עשרה.** שהרם אחת מאלרגעים בעין יפה: **כשלמדתיך.** שלמדתי בדעתי שכך היה לוגר לתרום כמה שהרמתי: **לא איבעיא לך למיטעי.** הלכך לא כלום הוא אותו טעות: הדרן עלך מעשר בהמה

רש"י ת"י

[כ] **כל אחת מרוייחו קדמי.** ומאילו ר"ח דהא מרשא לא שמעינן שהרי משיעי קדוש בלא עקירות ר' אבל יאמר כי' הו"מ דלא נתקדש הר"מ לפילו קרלו ר' משום דר"מ נעי עקירת שם עשירי: **לא שמעינא.** יאמר כי' כי וקרא ר' דכי קדושים: ' **ולא דבר.** וקרא לר"מ עשירי דומיי לא קדש הואיל ולא נעקר שם עשירי וכמ אחת לא הוי דימתא מנו דחיל אלא מיל נמי אתיהר: **דאי לא פיחא כבי.** דכמ אחת מרוייחו קדושים: **ולא קדש.** דאי קדש הוי עשירי ותולין מעורכין אם מיגו מכיון: **וקרייה ר"ל.** ומיכא עקירה ומיכו ר' נמוד הוא ר' ר' קדוש מלאיי: **והדר מיערב וקרלן עשירי.** ומין יהוש אחר מהם היה קודם דלהר מיהו ר' והאי ליקרב שלמים כדין ר"מ הלכך מעורכין הן ודינן מעורב לקנן דפלגינ ביה: **דסדר מיערב.** ויאמר כאחת ורבותא קמ"ל דאפ"ג דקריה לי' נמי ר' קדוש ר"מ הואיל ומעיקרא מיהת מיעקר מ"ר: **ומאן.** הא דקתאיב עקירה כי' כי קריה ר"מ דלא כרבי לקמן. ואי קשיה ליקמן כגון דקריה לדקדים דאפיק רישיה ע' ל"ר הוי עקירה הא לא קשיא דהואיל וקריי' לע' ט' ותו לא הי עקירה אי קריה לי' ט' דתרי זמני ט' לאו כלום הוא: **כי אמר רבי.** עקירה ר"מ לא הוי עקירה היכא דאיש לא אמתי בהמות טוהא לעבר דאמרי' הא דקריה ר"מ מד שיעורא קאמר כלומר הרי אחד מן המעברות שהסרים מדיר זה ר' קריה הכא דלית ליה טפי דהו ל"ל למימר הי מעבר אחד הלא אין כאן עישור כ' אלא ודאי ר"מ קריה (והלא כעיקר תלמודא קא פריך ליה): **יאמר כ' בעשירי.** וקרא ר' יהוא אלכלו כמומן: **יקרבו.** בשלמים דשלמים טעונים סמיכה ונכסים ונעשית חזה ושוק כר"מ בתמנחות) ומעבר לא הלכך אי קרבי תרוייהו מעברי אשתכח דבדע ל"ר דהיה קרב שלמים ולינתן חזה ושוק לכהן כיון דלא ידע הי מיניהו הי ר"מ הלכך קרבי תרוייהו שלמים: **רבנן הוא.** דלפנינו על ר"מ לאמרי אין מביאין קדשים לבית הפסול דבריה אלא כדין והכא כי קרב המעבר שלמים ויהיב תרי זמני חזה ושוק לכהן ואינו נאכל אלא לכהנים ושמא לא יאכלו כהנים הרבה לאכול ולא יאכל לב' ימים ולילה אחד ויפרסום משום נותר. ופלוגתא דר"ש ורבנן בפ' כל הזבחים [ג] דקתני אשה שנתערבו בזבחים ר"ש אומר ב' ישחטו בלפון ויהיו ליום ולילה כדין אמרו לו אין מביאין אשה לבית הפסול אלא מן הבקר לרבות אחד עשר לשלמים יכול שאני מרבה אף התשיעי אמרת וכי הקדש לפנין מקדש [ד] מוחר להקריבו: **אם מן הבקר.** גבי שלמים כתיב בוקרא וקרא יתירא הוא דכתיב לנטות ואם מן הלאן קרבנו ממילא דעבי' לעבל מיירי בנקר אלא ה' להבקר לרבות ר"ש לשלמים אם קרלו עשירי: **קדוש לפנין מקדש.** (הקדיש) המתפיש (תמיעים) (בהמה) מ' בתמורה לפנין מקדש קודם שהוא עצמו קדוש אם לאחריו מקדש לאחר שהוא עצמו קדוש הוי אומר לאחריו מקדש ולא לפנין ועשות מעבר תמורה הוא הלכך ר' שעדיין עצמו לא קדש היאך עושה את הנו' קדוש גמור ליקרב. וכך כריתת בת"כ(ב) ותסתם ספרא ר"י ס' אלו הן המתקנין(ג): **כזמן הזה.** דאין לאחר לקריב ומשום תקלה ולא ניתו למיליה בלא מום לא אחרניו ירבו אלא אמרתיו: **ושיבינהו.** ראיכים לרעיי' עד דנפיל ביה מומא: **קרא.** הבליח לו ר' קדוש דהא לא אתפסיה מידי שהרי כמומן יאכלו: **ל"א עשירי אינו קדוש.** לאתפסיה אימרון מזה ושוק דבעי לאותביהו לכהן אמ"ל לא לא לעוותי שדרתיך דלעבת כן לאו שלמי אתה: **אינו קדוש.** דהאי נמי לעוותי הוא דבעי לאתמתוי עד שיומם: **כדעת בה"כ.** אם שהבליח ידע דעת ב"ה אם עינו רעה אחד מם' לתרומה גדולה שכך שיערו חכמים: **פיחת עשרה.** שהרם ב"ל' ממ' בעין יפה לו הוסיף שהרם אחד מם' תרומתו תרומה ואמתי ליה לי פיחת עשרה והפסידו לא לעוותי שדרתיך:

מסורת הש"ס

(א) נסמת קלו. עיי"ש ק: יומא מא. קדושין נג. סנהדרין פו. שבועות יג. כריתות כב.). (ב) [קדושין מב: וס"ק]. (ג) תרומות פ"ל מ"ד כתובות נט: ק. תוספ' תרומות פ"ה ה"ה קדושין מא.). (ד) [כתובות ק.]. (ה) [ע"ל דקדוס.]. (ו) [ע"ל נאמר. ל"ק. (ז) [בשעות מעבר קריבה דס"ש]. (ח) קידס. (ט) [ע"ל דף נג.. י) [מכלן סריך עוד לעמ' הקודס]. כ) לפניו לא נמלא בתמנחות פלוגתא דר"מ וחכמים כאה ולינ. ל) [דף פה:]. מ) פ"ב סריך לעמיד הקודס. נ) [נדל"ל דשעות]. ס) [ריקנא פרק טו.]. (ע) [סנהדרין פו.]. פ) וכן פירס קדושין מא: ושיי"ש בתוס' ד"ה פיחת. צ) והמ שעוינה. ק"ק. ק) כמנלאים. ק"ק. ר) ע"כ בהקפת יד ולא בסמיכה בתורה וכו'. ל"ק. ש) פירסתי מבית. ל"ק. ת) מהם לפר ולא' מהם לעגל. ל"ק. א) ומכי עביד הכי והא כתי. ל"ק. ב) עמו הסם. ל"ק. ג) אינ בקרבן. ל"ק. ד) ל"ק מ"ג. ה) על מנמה הסיון שנתן בתמנחה אחת ביפר וכ"ל סבר דמסיון לה לפס מים פייט. ל"ק. ו) תמנו כי' דמסיק דמסיק כו'. ל"ק.

תורה אור השלם

ז. וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן הַבָּקָר הוּא מַקְרִיב אִם זָכָר אִם נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְיָ׃ ויקרא ג א

הגהות הב"ח

(א) נבריא וקמני אם מן הנקר:

מוסף רש"י

סתם סיפרא מני ר' יהודה. והכי קתני סיפרא הוא דמתנות כהנים תניא לה (שבת קיח:). **תורם כדעת בעל הבית.** לפי מה שהוא מכיר בעל הבית אם עינו יפה לו עינו רעה לו אינו רגיל. **אם אינו יודע.** מה שהוא תורם בעל הבית. **אמרתיך הכא.** שהתרומה לא נתמר בה שיעור המוכ, אלא לשאת דגנך, ותפילו כל שהוא (קדושין מא. ובעיי"ש בתוספות שם).

הדרן עלך מסכת בכורות

שיטה מקובצת

(א) דתני יקרבו אות ר' נמחק: ב) הויא וסבר ר"ש: ג) חד הוא נמחק: ד) תניא אות ד' נמחק: ה) מדא דלא נפיש פסידא: ו) פרנא דליכליהנו אות ר' נמחק: ז) ד"ר"ש משמיה דרבא אמר: ח) כדעת של בעל הבית. ט) אמר ליה לחבי: י) אמר ליה לא: יא) שמעון היא דאמרי: יב) לא חייביגן וכן אשכח בכמה מקומות דלא חשו על הסמיכה כראמרינן בפ' תמיד: יג) קאמר ובכריתות בפ' דם שחיטה דתנן ושניהם מביאין חטאת אחד ובגדר ב' שני זכר: יד) תנן ומייתי ליה בפ' האיש מקדיש בהמה: טו) שלמים דהתם בעי סמיכה: טז) המשכנין את מוצאה להביא נסכים כו' דיורם שמביא קרבן כו' סומך כו' וכפ' התערובות נמי אמרינן מביא כו' סמיכה ע"כ באקופיי ידי' ולא בסמיכה נמורה: יז) אמר דאבל אינו: יח) משלח וכן הא דבעי התם כו' קרבנותיו דקאמר ת"ש: יט) ועגל דקאמר בגמ' גבי ששה לנדבה דאחד מהם לפר ועגל ובפ' כו' באות עצה דאמרי' הטולה: כ) תיכת היה נמחק: כא) מניף אלמא בשלמים: כב) סרך בגמרא הא בעי סמיכה כו' נשים ובפסחים פ' האשה: כג) וצ"ל דקרבן: כד) לסיתה בא לא יקרבנו בלא סמיכה. ותיבת אבל יש לו תקנה בריבה נמחק: כה) מוחר להקריבו: כו) אבל בתעבודה קדשים וכו': כז) אשם משים ראיה ליה כו' וההיא דמביא: כח) שאני דקאמר נמי התם עלה דההיא דאבל: כט) לפזבח שהוא לנדבת עבור ולא בעי סמיכה: ל) ניתני וא"א לעשות כו' ל"ל דשאני הך דשמעתין דכל חד: לא) סמיכה וראי דאין להקריב בלא סמיכה וא"ת: לב) שוה שתי מתנות שהן ארבע וזה כו' ל"ל דפלוגתא: לג) אחת כפר הלכך לו' יהושע יונתן במתן אחת ור"א סבר במתן ארבע דמסיק להו לשם מים כו': לד) בההוא פרקא נמי משמע דר"ש אית ליה דר"א דמסיק להו לשם עצים גבי ההיא דאמר ר"ש לפחות:

עין משפט נר מצוה

נט א מיי' פ"ח מהל' בכורות הלכה ג ומלקין מ"ד:
ס ב מיי' שם (עוד ר"ד סימן שלא):
סא ג מיי' פ"ד מהל' תרומות הלכה ז (עוד שם):

רבינו גרשום

קדשים לבית הפסול: וסבר ר' יהודה תמורת מעשר מתה. כתמורת חטאת: וכי תימא לר"מ למאי דסבירא ליה. לנפשיה קאמר דלר"מ קרבה ולר"י מתה: אין בין אחד עשר לשלמים. דעלמא אלא שזה שלמים ועושה קדושה ליקרב. שמתפיסין חולין תמורתו ליקרב התחיתין ואחד עשר אין תמורתו קרבה: הא איהו גופיה קרב. אע"ג דאמר תמורה כדקאמר וכי יש תמורה כו': הבקר לרבות אחד עשר שקרב לשלמים הבקר דכתיב בבי שלמים דכתיב אם זבח שלמים קרבנו מן הבקר הי יתירא: אף התשיעי. לשלמים: וכי הקדש לפנין מקדש. כלומר קודם שהוא עצמו יהא קדוש היאך מקדש לפנין דהכי תשיעי לא מקדש אבל אחד עשר דהיינו לאחריו בקדש: אלא תרגמא. הא דתניא יומתו במעשר בזמן הזה ומשום תקלה דלא לישדי ביה מום: קרא לתשיעי עשירי קדוש. דהא לתשיעי לאוכלו כולו לאחר שיפול בו מום בלא פדיון: לאחד עשר עשירי אינו קדוש. הואיל ומפסידו חזה ושוק שלו ואי משהי ליה עד שיפול בו מום צריך פדייה ולא עשה שליחותו: ולא לעוותי שאינו יכול לאוכלו הם: כדרשו של בעל הבית. לפי מה שמכיר דעתו של בעל הבית אם הוא עין יפה או לא שהיי אמרו עין יפה אחר מארבעים בינונית אחד מחמשים עין רעה אחר מששים דכתיב כן תרומו גם אתם לדעתכם: (פיחת עשרה או הוסיף) עשרה תרומתו תרומה משום דאיכא דתרים הכי ואיכא דתרים הכי מצי למימר בהכי אמתיתך שכך הוא דעתך לתרום ואית דתרים הכי הלכך תרומתו תרומה אבל הכא גבי מעשר מצי אמר ליה בעל הבית לא איבעיא לך למטעא אלא הזה לך למקרא לעשירי דהא עשירי:

הדרן עלך מעשר בהמה

באלו שם הלכות בבית שמאי. בש"א נוטלין לדיים ואח"כ מכבדין את הבית ובה"א כו' והלכה כב"ש דאמר ר' יצחק בן חגניה אמר רב הונא בכולה מתניתי' הל' כב"ה לבד מהא כב"ש: שניה מי שאכל ושכח ולא בירך בש"א יחזור למקומו ויברך ובה"א יברך במקום שנזכר והלכה כב"ש דקי"ל יש דברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן ומאי ניהו פת: שלישית סוכה שאין בה ד' אמות אלא מחזיקת ראשו ורובו ושלחנו ואמר ר' הונא (סוכה דף נ ע"א) הלי צריכה שתהא מחזיקת ראשו ורובו ושולחנו א"ל ר' אבא בפאן כב"ש א"ל אלא כפאן וא"ד דאמר לך מני ב"ש היא לא תזוז מינה ואמרינן בתר קושיין בתרתי פליגי בסוכה גדולה ובסוכה קטנה והלכה כב"ש בסוכה קטנה כדאמר רב שמואל אמר רב כהנא ולית הלכתא כב"ש בסוכה גדולה: ושתים בהחלכת כמה חוטין הוא נותן בש"א ד' ובה"א ג' כמה תהא משלושלת בש"א ד' אצבעות ובה"א ג' והלי כב"ש בשתיהן דא"ר פפא הלכתא ד' בתוך ד' משולשת ד': ששית בית בר'צ'צית בית שמאי פוטרין ובית דלל חייבין אף על פי שאנו אומרים הלכה כדברי בית הלל הא אמר רבא גזרה משום כסות לילה הלכה כבית שמאי וכן הלכתא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com